

פרפראות פאר

נלקט מכתבי המחבר ר' ישראל אברהם ב"ר יהודה אריה לייב יוד ז"ל
לזכותו ולעילוי נשמתו

ביאור בורא מאורי האש וקציצת צפרנים ע"ד העקידה אות י'

א, מלחמות נסתרות ומלחמות מפורסמות, בעל העקידה

כתב בספר עקידת יצחק, (פרשת כי תצא שער
צ"ז בפתח השער), יבואר שהמלחמות
המפורסמות הם למוד אל המלחמות
הנסתרות, כי הם היותר מסוכנות,

ואין שום ספק כי על זה הענין נשתמשה
התורה האלקית בכל אשר תדבר, כי עם
שחצוני דבריה המה ענינים נפלאים הכרחיים
על מקבליה, ידיעתה, ועשייתה, הנה לא סרה
מרמוז בהם אל ענינים עמוקים ודקים
נפשיים, יהיו כתרים ועטרות בראש הדברים
ההם הנגלים,

הדברים המפורסמים בה יהיו קדש
והנסתרים קדש קדשים. כי על זה אמר
(דברים ל"ב מ"ו) "שימו לבבכם לכל הדברים
אשר אנכי מעיד בכם היום אשר תצום את
בניכם וגו', "כי לא דבר רק הוא מכם" וגו',

כמו שביארנו זה אצל הדבור, "מגן עדן
מקדם" בשער השביעי, וקיימנוהו בספורי
המשכן וזולתו, ואין שום בעל שכל יכול
להכחיש זה, ולא להפטר מעיונו והשגחתו כי
בקבלת זה יותרו כמה ספקות מלב הסכלים
בעמדם על ספורי התורה האלהית, כמו
שזכרנו שם,

ומהנאות שאלו הענינים מדברי המלחמות
אשר אנחנו בביאורם יהיו מזה המין תדבר
בענינים הכרחיים אל החיים הזמניים
המפורסמים, ונותנת בהם הסדר היותר נכון
שאפשר, ותרמוז אל ענינים נפשיים שכליים
בהם יקנו הלוחמים ההצלחה האמתית, ויבאו
וירשו מנוחה ונחלה בלא מצרים.

מפתח ענינים פרשת כי תצא תשפ"ו

א, מלחמות נסתרות ומלחמות מפורסמות, בעל
העקידה
ב, בני אל תלך בדרך אתם מכוון לכי תצא
למלחמה ונתנו ה"א בידך בר"ת
ג, נהרג על שם סופו ביאור בדרך צחות שהם סופי
תיבות
ד, איסור שעטנז גרם לשרה להפריד בין יצחק
לישמעאל
ה, מרמוז בכתוב כי זקני עירו ושער מקומו גורמים
לבן להיות סורר ומורה
ו, כתב המהרש"א בבן סורר בזמן הזה כל אחד
מחפה על בנו ואינו מייסרו
ז, כי תצא למלחמה על איביך ולא אמר באיביך מה
בא ללמדנו
ח, ביאור באומרים ז"ל שיהיו אביו ואמו שוין בקול
ובמראה
ט, במידה שאדם מודד שמלת שביה מעליה וישבה
הם אותם אותיות
י, בורא מאורי האש וקציצת צפרנים ע"ד העקידה
יא, ביאור הוי זהיר במצוה קלה ע"ד אלישע שלא
ידע בשכרן של מצוות
יב, שכרם ועונשם של כיבוד אב ואם ושילוח הקן
יג, יש להיזהר במצוה שאין עמה כבוד כמו מצווה
שיש עמה כבוד
יד, ביאור בצחות למה התירו חז"ל פשתים בציצת
טו, כיצד קיים אברהם אבינו צדקה בדבר שאינו שלו
טז, ביאור בדרך הלצה מצא שפתיך תשמור ועשית
כאשר נדרת
יז, רמז נאה בביאור השינוי בניקוד בכתוב אבן ואבן
גדולה וקטנה
יח, ביאור נפלא מבעל העקידה בכתוב אחותי רעיתי
יונתי תמתי
יט, ביאור נאה באומר ז"ל שיהיו עגלות וקרוניות
נכנסות בו
כ, ביאור למה רני עקרה לא ילדה
כא, ביאור אני לדודי, דודי לי ואני לו, דודי צח
ואדום הרעה בשושנים
כב, ביאור למה התירו חז"ל צמר ופשתים בציצת
כג, לא תזרע כרמך כלאיים פן תוקדש מכוון לענבי
הגפן בענבי הגפן
כד, מהי אומנותו של דבר אחר
כה, דרכו של היצר להסית רק לדבר אסור ביאור ע"ד
מעשה שהיה
כו, ביאור רני עקרה לא ילדה ע"ד השפת אמת
כז, והתקין מאורות משמח עולמו ביאור ע"ד הנ"ל

ד, איסור שעטנו גרם לשרה להפריד בין יצחק לישמעאל

כתיב (פרשת כי תצא דברים כ"ב י"א) "לא תלבש שעטנו צמר ופשתים יחדו"

איתא במדרש (תנחומא חיי שרה אות ג) **ואברהם זקן** זה שאמר הכתוב (משלי לא י), **"אשת חיל מי ימצא"** הדברים על מי נאמרו, לפי שכתוב למעלה (בראשית כג ב), **"ויבא אברהם לספוד לשרה ולבנותה"**, התחיל בוכה ומספיד, ואמר אימתי יש לי ליטול כיוצא בך,

אשת חיל זו שרה, שנאמר הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את (יב יא).

ורחוק מפנינים מכרה, שבאת ממרחק וכו', **בטח בה לב בעלה**, זו שרה וכו', **ושלל לא יחסר** זה אברהם אבינו, שנאמר ואברם כבד מאד, **גמלתהו טוב ולא רע**, זו שרה, שנאמר ולאברם היטיב בעבורה

דרשה צמר ופשתים, **בין ישמעאל ליצחק**, שנאמר ותרא שרה את בן הגר המצרית וגו' ותאמר לאברהם גרש את האמה הזאת וגו', עכ"ל המדרש,

מבואר, כי ההספד שאמר אברהם אבינו על שרה, היה **אשת חיל מי ימצא**,

אחים בהספידא ר"ת אשת חיל מי ימצא

יש לכוון הכתוב לספד לשרה, לאומרים ז"ל (שבת דף קנ"ג ע"א), **אחים בהספידא זהתם קאימנא**, אחי"ם בהספידא, ר"ת אשת חיל מי ימצא,

מה ראתה שרה להפריד בין יצחק לישמעאל

דרשה צמר ופשתים, **בין יצחק לישמעאל** ביאר **העץ יוסף**, אפשר, דצמר מרמז על יצחק הצדיק ע"ד (ישעיהו א' י"ח) אם יאדימו כתולע **כצמר** יהיו, ופשתן מרמז על ישמעאל הרשע, ע"ד (ישעיהו ח' י"ח) הוי מושכי העוון **בחבלי השוא** וכעבותות העגלה חטאה, לפיכך נאסר צמר ופשתן, שנאמר (דברים כ"ב י"א) לא תלבש שעטנו וגו', אמר הקב"ה **אינו דין שיתערב מנחת החוטא עם מנחת הזכאי, לפיכך נאסר**,

וז"ש דרשה האיסור של צמר ופשתים, שהוא כדי שלא יתערב מנחה החוטא במנחת הזכאי,

אמנם יש מלחמה אחרת יותר נסתרת ויותר מסוכנת, והיא התקוממות **התכונות נפשיות ורוע הפעולות**, כשנאה, קנאה, התאוה, החמדה, הזדון, הכילות, האכזריות, ורכילות, ושאר הפחיתות המולדות, המתגברות באדם להרים יד במלך, **ע"כ לשון הזהב של בעל העקידה**,

מבואר כי מן המלחמות הנגלות בתורה, יש לנו ללמוד למלחמת היצר, ולדעת כי הקב"ה נתן הכח לכאוי"א לנצחו,

ב, בני אל תלך בדרך אתם מכוון לכי תצא למלחמה ונתנו ה"א בידך בר"ת

כתיב (משלי פרק א' ח') **"בני אם יפתוך חטאים אל תאבה"**, **"בני אל תלך בדרך אתם מנע רגלך מנתיבתם"**,

רמז יש בכתוב (דברים כ"א י') **"כי תצא למלחמה ונתנו ה' אלקיך בידך ושבית שביו"**,

מבואר, כי במלחמת היצר הכתוב מדבר, והבטיח הקב"ה כי **אם תצא למלחמה הקב"ה יתנו בידך**, וגם להלן בבן סורר ומורה,

וכך הוא הרמז, **תל"ך**, הם ראשי תיבות, **כ"י ת'צא ל'מלחמה**,

בנ"י אל', הם ראשי תיבות, **נ'תנו י' אל' ב'ידך**,

ג, נהרג על שם סופו ביאור בדרך צחות שהם סופי תיבות

כתיב (דברים כ"א י"ח), **"כי יהיה לאיש בן סורר ומורה איננו שמע בקול אביו ובקול אמו ויסרו אותו ולא ישמע אליהם"**,

כתב רש"י, בן סורר ומורה נהרג על שם סופו,

יש לומר בדרך צחות על שם סופו הם סופי תיבות

בדרך צחות אפשר לומר, **נהר"ג** הם סופי תיבות של **"בן סורר ומורה"** נהרג, ועל שם סופו הכונה לסופי תיבות.

א"כ צריך להפריש בין יצחק לישמעאל הרשע, ולכן אמרה גרש את האמה הזאה עם בנה כדי שלא ילמוד יצחק ממעשיו הרעים, ע"כ.

ה, מרומז בכתוב כי זקני עירו ושער מקומו גורמים לבן להיות סורר ומורה

כתיב (דברים כ"א י"ח), "כי יהיה לאיש בן סורר ומורה איננו שומע בקול אביו ובקול אמו וגו' והוציאו אתו אל זקני עירו, ואל שער מקומו",

כתיב (דברים כ"ב ט"ו) "ולקח אבי הנער ואמה וגו' אל זקני העיר השערה",

כתיב (דברים כ"ה ז'), "ואם לא יחפץ האיש לקחת את יבמתו ועלתה יבמתו השערה אל הזקנים",

יש להבין, למה שינתה תורה בבן סורר ומורה, ואמרה אל-זקני עירו, ואל-שער מקומו, וחילקה ביניהם, ונראים כשני דברים נפרדים, ולא אמרה תורה כבשאר מקומות, זקני העיר השערה, או, השערה אל הזקנים,

התורה רמזה כי שתי גורמים הם שגרמו לילד לסטות מהדרך, והם החינוך והחברה

יש לבאר, כי התורה באה לרמוז וללמד, כי שתי גורמים יש לכך שהילד סוטה מדרך הישר,

זקני עירו, הרי הם ראשי העדה, והמחנכים, מי שהיה צריך ללמד לחנך לקרב ולדאוג שהילד יגדל לתורה מידות טובות ולמעשים טובים, ולא עשה תפקידו כראוי, אלא לצערינו עשה מלאכת ה' רמיה (בבא בתרא כ"א) ויש שגם חנך אל ההיפך מזה, ובכך הוא גורם לילד לסטות מהדרך הנכונה, ולהיות בן סורר,

ושער מקומו, הוא המקום והסביבה המשפיעה על התנהגותו של הילד,

כדאיתא בגמרא, (סוטה ז' א') הרבה שכנים הרעים עושין, (יודעים לפתות, רש"י), ואיתא, ויחנו ברפידיים, שרפו ידיהם, וביארו שם (בכורות ה' ע"ב), שהמקום היה גורם, ולכן אמרה תורה אל זקני עירו, ואל שער מקומו.

וגם אם יש להשיב כי אבי הילד ואמו צריכים לחנכו ולחכמו, אך אם אינם יודעים מלאכתם לא ניתן להחליפם, משא"כ במחנך שאינו

עושה מלאכתו לדרך שהילד לא יסטה מהדרך יש להחליפו.

ו, כתב המהרש"א בבן סורר בזמן הזה כל אחד מחפה על בנו ואינו מייסרו

איתא בגמרא (סנהדרין ע"ב ע"א) **תניא**, רבי יוסי הגלילי אומר, וכי מפני שאכל זה תרטימר בשר ושתה חצי לוג יין האיטלקי אמרה תורה יצא לבית דין ליסקל,

אלא, הגיעה תורה לסוף דעתו של בן סורר ומורה, שסוף מגמר נכסי אביו ומבקש למודו ואינו מוצא, ויוצא לפרשת דרכים ומלסטם את הבריות. אמרה תורה, ימות זכאי ואל ימות חייב, ע"כ,

איתא בגמרא (סנהדרין דף עא עמוד א) אמר רבי שמעון: וכי מפני שאכל זה תרטימר בשר ושתה חצי לוג יין האיטלקי אביו ואמו מוציאים אותו לסקלו? אלא לא היה ולא עתיד להיות, ולמה נכתב - **דרוש וקבל שכר**.

כתב המהרש"א (סנהדרין דף ע"א ע"א ד"ה מדקול בעינן שוה) **רבי שמעון** דקאמר, וכי מפני שאכל זה תרטימר בשר ושתה חצי לוג יין האיטלקי אביו ואמו מוציאים אותו לסקלו,

הוא תמוה לכאורה אם אינו ראוי ליסקל למה כתבה התורה שהוא ראוי, ומה שייך בזה **דרוש וקבל שכר**,

ונראה, דודאי לדעת ר"ש התורה חייבה עליו מיתה, משום שהגיעה תורה לסוף דעתו שיהיה מלסטם את הבריות,

אלא דקאמר ר"ש דאביו ואמו לא יוציאו אותו בשביל זה לסקילה, שהם ודאי לא יגיעו לסוף דעתו, ויאמרו שסופו לחזור מדרכיו הרעים ויהיו חסים עליו, וע"כ לא היה ולא עתיד להיות, משום שאביו ואמו לא יגיעו לסוף דעתו ויחוסו עליו ויכסו עליו מלהוציאו לסקילה בשביל תרטימר אחד,

ביאור המהרש"א דרוש אלו אביו ואמו שצריכים לדרוש ולהחזירו למוטב

ולמה נכתב אלא דרוש, שאביו ואמו ידרשו, שהתורה הגיעה לסוף דעתו דבכזה הוא ראוי ליסקל וע"י זה יוכיחו וייסרו את בניהם ויקבלו על זה **שכר**, כדאמרינן הני נשי במאי

זכין שמגדלין בניהן לת"ת, עכ"ד
המהרש"א,

כתיב (שמות י"ז ט') "בחר לנו אנשים וצא
הלחם בעמלק"

יש לדקדק, הלשון "על" אינו מובן, וגם למה
שינתה תורה ממקום למקום בדבר המלחמה,
דכתיב, "על אויבך", "להלחם עליה", "על
מדין"

ובמלחמת עמלק כתיב, "הלחם בעמלק",
היל"ל כי תצא למלחמה באויבך, או שהיל"ל
גם במלחמת עמלק, וצא והלחם על עמלק,
כמ"ש "על מדין" למה שינה הכתוב, פעם
בלשון על אויבך, ופעם בלשון בעמלק,

ביאור הענין בב' דרכים היוצא למלחמה חייב להאמין שבכוחו להתגבר על אויבו

א, צריך לחלק, בהקדם יסוד מוסד, כי היוצא
למלחמה ראשית דבר עליו להאמין כי בכוחו
ובידו לנצח את אויבו, כי אם יוצא למלחמה
במורד לב, הרי אמרו ז"ל (סוטה מ"ד), תחילת
נפילה ניסה,

וזה מה שלימדה תורה, "כי תצא למלחמה
על אויבך", שכאשר תצא למלחמה, במלחמת
היצר, כמ"ש במלחמת מצוה הכתוב מדבר, אז
אל יירך לבבכם, עליך לדעת כי ידך על אויבך,
ויש בידך הכח לנצחו, וזהו הלשון "על
אויבך" כלומר, הנך עליון מעליו,

וזה הוא שאמר הכתוב (דברים כ' ג'), ואמר
אליהם שמע ישראל אתם קרבים היום
למלחמה על איביכם, ללמדך, שאל ירך
לבבכם אל תיראו ואל תחפזו ואל תערצו
מפניהם, כי זהו רצונו של יצה"ר,

במקום שנאמר כי ה' נלחם אינו אומר על

ב, מ"ש במלחמת עמלק, הילחם בעמלק, ולא
אמר על עמלק, משום ששם נאמר, (שמות י"ז
ט"ז) "מלחמה לה' בעמלק", וכאשר הלחמה
היא לה' אין צריך לומר "על".

כתיב (דברים פרק כ פסוק ד) כי ה' אלקיכם
ההלך עמכם להלחם לכם עם איביכם להושיע
אתכם, ואינו אומר על אויביכם.

יש להבין בדברי המהרש"א, אם התורה
ירדה לסוף דעתו ומגלה מה יהא בסופו, ולכן
ימות זכאי, איך אמר רבי שמעון, שמכיון
שאביו ואמו לא ירדו לסוף דעתו, והם יחוסו
עליו, ולא יוציאוהו להורג בשביל תרטימר
בשר, כי מי אשר יבוא אחר המלך, ואם
התורה ירדה לסוף דעתו, איך יכולין אביו
ואמו לומר אחרת,

וצריך לבאר דברי המהרש"א, דודאי אין ח"ו
אביו ואמו חולקין על דברי תורה שירדה לסוף
דעתו ואמרה שהתנהגותו הנוכחית מגלה מה
יהא בסופו, וכאשר יידעו אביו ואמו מה דעתה
של תורה על בנם יקבלו על עצמם להחזירו
למוטב, שלא יגיע ח"ו למה שהתורה מגלה
להם מה יהא בסופו, ולכן לא היה ולא עתיד
להיות, משום שאביו ואמו יעשו הכל כדי שלא
יגיע לשם, ואם ידרשו ויבינו לכוונת התורה,
יקבלו שכר על כך, וזהו דרוש וקבל שכר,

בזמן הזה כל אחד מחפה על בנו

ומסיים המהרש"א דבריו, אבל בזמן הזה אין
נותנין לב לזה, וכל אחד מחפה על בנו אף
שהוא באמת חייב מלקות מיתת ב"ד ואין
מוכיחין אותן, והנערים הולכים רוב ימיהן
בביטול ת"ת, ואמרי' פרק כל כתבי (שבת קי"ט
ע"ב) לא חרבה ירושלים אלא בשביל שבטלו בו
תינוקות של בית רבן כו' ודו"ק, (עיי"ש
במהרש"א באריכות).

ז, כי תצא למלחמה על אויבך ולא אמר באיבך מה בא ללמדנו

יש לנו ללמוד מהא דכתיב (דברים כ"א י'), "כי
תצא למלחמה על אויבך",

כתיב (דברים כ' י') "כי תקרב אל עיר להלחם
עליה"

כתיב (דברים פרק כ פסוק ג) "ואמר אלהם שמע
ישראל אתם קרבים היום למלחמה על
איביכם אל ירך לבבכם אל תיראו ואל תחפזו
ואל תערצו מפניהם,

כתיב (במדבר ל"א ג') "החלצו מאתכם אנשים
לצבא ויהיו על מדין"

ח, ביאור באומרים ז"ל שיהיו אביו ואמו שוין בקול ובמראה

איתא בגמרא (סנהדרין ע"א ע"א) תניא נמי הכי, **רבי יהודה אומר**, אם לא היתה אמו שוה לאביו בקול ובמראה ובקומה אינו נעשה בן סורר ומורה.

מאי טעמא, דאמר קרא, (דברים כ"א כ') **"בנינו זה איננו שמע בקלנו"** מדקול בעינן שוין, (דלא כתיב בקולינו ביו"ד דמשמע שניים, וגם לא כתוב בקולותינו), **מראה וקומה** נמי בעינן שוין,

כמאן אזלא הא דתניא, בן סורר ומורה לא היה ולא עתיד להיות, ולמה נכתב, דרוש וקבל שכר, כמאן, **כרבי יהודה**,

איבעית אימא, **רבי שמעון היא**, דתניא, אמר רבי שמעון: וכי מפני שאכל זה תרטימר בשר ושתה חצי לוג יין האטיטלקי אביו ואמו מוציאין אותו לסקלו, אלא לא היה ולא עתיד להיות, ולמה נכתב - דרוש וקבל שכר, ע"כ,

איתא בגמרא, (יומא ס"ב ע"א) שני שעירי יום הכפורים מצותן שיהיו שניהן **שוין במראה ובקומה** ובדמים ובלקיחתן כאחד, תנו רבנן, **כתיב** (ויקרא ט"ז ה) יקח שני שעירי עזים - מיעוט **שעירי**, שנים, מה תלמוד לומר **שני**, שיהיו שניהן שוים, ע"כ,

הקשה בתוספות ישנים (יומא ס"ב ע"ב מסומן בגליון הש"ס סנהדרין ע"א) **איתא בגמרא** (יומא ס"ב ע"א) שני שעירי יום הכפורים מצותן שיהיו שוין במראה ובקומה,

ואף על גב דאמר בפרק בן סורר ומורה (דף עא א) דבן סורר ומורה לא היה ולא עתיד להיות משום דכתיב **"בנינו זה"** דבעינן שיהיו אביו ואמו שוין במראה ובקומה וזה **אי אפשר להיות**,

אבל גבי בהמה מיהא יכול להיות יותר ואף על פי שאין ממש דומות זו לזו, דאמרינן בירושלמי דאפילו חטה אינו דומה לחבירתה מכל מקום בעינן שיהיו שוין במראה ובקומה כל מה שיוכלו, **עכ"ל תוספות ישנים**,

יש לבאר דבריו, למה **בבן סורר ומורה** חייב להיות דומה ממש ולכן לא היה ולא יהיה, **ובשני שעירי**, גם אם לא יהיה ממש דומה גם טוב,

אולי יש לחלק בין בן סורר ומורה לשני שעירי, דבשני שעירי ילפינן דבעינן שוין מיתור לשון **"יקח שני"**, ובבן סורר ומורה למדים מהמילה **"בנינו זה"**

וכך יש לבאר, דבלימוד מהמילה זה פירושו כזה ראה וזהו זה, לא יכול להיות אחרת או דומה, אבל בלימוד מהמילה **שני**, גם אם יהיו **שניים** שאינם ממש שוין אפשר ללמוד מכך,

ט, במידה שאדם מודד שמלת שביה מעליה וישבה הם אותם אותיות

כתיב (דברים כ"א י"ג), והסירה את שמלת שביה מעליה וישבה בביתך" כתב רש"י, **כי שמלת שביה היה עשוי כדי להתנאות**,

וישבה בביתך ובכתה, היה עשוי כדי שתתגנה, והכתוב מבשרך שסופך לשנאותה ע"כ,

איתא בגמרא (סוטה ח' ב') במדה שאדם מודד בה מודדין לו, היא קשטה את עצמה לעבירה, המקום נוולה,

במדה שאדם מודד מרומז במילים ישבה כנגד שביה

הדבר מרומז במילים, **"שביה"** ו**"ישבה"** שהם אותם האותיות בהיפוך, כלומר היא לבשה את שמלת **"שביה"** כדי להתנאות, והמקום נוולה, ו**"ישבה"** כדי להתגנות.

וגם י"ל, הרי הכתוב מבשרך שסופך לשנאותה, ואז תהיה **שנואה**, במקום **נשואה**, שהם אותם אותיות.

י, בורא מאורי האש וקציצת צפרנים ע"ד העקידה

איתא בגמרא (מו"ק י"ח ע"א, נדה י"ז ע"א) ג' דברים נאמרו בצפרניים, **שורפן חסיד**, **קוברן צדיק**, **זורקן רשע**, ע"כ,

כתב בעל העקידה, (פרשת כי תצא שער צ"ז) עשיית הצפרניים הוא רמז אל חתוך והסרת הענינים אשר בס למד לטרוף טרף,

ואפשר כי לזה כווננו חכמינו ז"ל (נדה יז, א) באמרם, שלשה דברים נאמרו בצפרנים, זורקן **רשע**, גונזון **צדיק**, שורפן **חסיד**. עם היות שהדברים כפשוטן,

מכל מקום אפשר כי לזה ולזה נתכוונו. והוא כי **הזורק כלי החטיפה לכל צד ומקום** לחטוף הכל מבלי להסתפק, הוא **רשע**, אמנם **הגונזים** ברוב העתים ומשתמש לכדי צרכו בהם כראוי, הוא **הצדיק**, אבל **השורפן** לגמרי שהוא מסתפק בקב חרובין וכיוצא, הוא **החסיד** הפרוש מכל דברי העולם שאינו צריך אל הצפרנים כלל, **עכ"ל בעל העקידה**.

יש לומר, בברכה על בריאת האש במוצאי שבת בבורא מאורי האש, ואיתא, שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן רצח סעיף ג נוהגים להסתכל בכפות הידים **ובצפרנים**.

יש לומר הטעם, שכוונתו לרמז שברצונו להיות בדרגת חסיד ששורפן ע"ד העקידה המובא לעיל.

יא, ביאור הוי זהיר במצוה קלה ע"ד אלישע שלא ידע בשכרן של מצוות

כתיב (דברים כ"ב ז') "שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך למען ייטב לך והארכת ימים",

כתיב (דברים ה' ט"ז) "כבד את אביך ואת אמך למען יאריך ימך ולמען ייטב לך"

איתא בגמרא (חולין קמ"ב א'), תניא דבי ר' יעקב אומר, **בכבוד אב ואם כתיב "למען יאריך ימך ולמען ייטב לך"**, בשילוח הקן כתיב **"למען ייטב לך והארכת ימים"** הרי שאמר לו אביו עלה לבירה והבא לי גוזלות, ועלה, ושלח את האם ולקח את הבנים, ובחזרתו נפל ומת, היכן אריכות ימיו של זה, והיכן טובתו של זה,

אלא, למען ייטב לך, לעולם שכולו טוב ולמען יאריך ימך, בעולם שכולו ארוך,

כתב רש"י (חולין דף קמב עמוד א) ובשילהי פרק קמא דקדושין (דף לט:) אמרינן דרבי יעקב עובדא חזא באחד שאמר לו אביו עלה לבירה והבא לי גוזלות ועלה ושלח את האם ונטל את הבנים וקיים כבוד אב ואם ושלוח הקן

ובחזרתו נפל ומת היכן טובתו של זה והיכן אריכות ימיו אלא הוי אומר **למען ייטב לך לעולם שכולו טוב ולמען יאריך ימך לעולם שכולו ארוך**.

והכי איתא במדרש, (קהלת רבה פרשה ז' פסקה י"ח), אלישע בן אבויה מהיכן היה לו, (שעזב דרך התורה), ראה אדם אחד שעלה לראש הדקל בשבת ונטל האם על הבנים **וירד בשלום**, ובמוצאי שבת ראה אדם אחד עולה לראש הדקל ונטל הבנים, ושלח את האם וירד, **והכישו נחש ומת**,

אמר, כתיב (דברים כ"ב ז') "שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך למען ייטב לך והארכת ימים", היכן טובו של זה והיכן אריכות ימיו של זה,

ולא ידע שדרשה ר' עקיבא, למען ייטב לך בעולם שכלו טוב, והארכת ימים לעולם שכלו ארוך,

טעותו של אלישע בדברי הגמרא והמדרש

אמר רב יוסף, אלמלא דרשיה "אחר" להאי קרא כרבי יעקב בר ברתיה, לא חטא, ואחר מאי הוא, לישנא דחוצפית המתורגמן חזא דהוה גריר ליה דבר אחר, אמר, פה שהפיק מרגליות ילחך עפר, נפק חטא. ע"כ,

מבואר בדברי הגמרא והמדרש, כי "אחר" לא ידע מדרשת רבי עקיבא, ור' יעקב בר ברתיה, וזו היתה טעותו,

מצוה קלה מהי ומצוה חמורה מהי

איתא בגמרא ובמדרש, (ירושלמי קידושין כב', ירושלמי פאה ג' ע"ב, פסיקתא רבתי פרשה כג' פיסקא ד', ילקוט שמעוני שמות רמז רח"צ) **דשלוח הקן, הווי מצוה קלה, כבוד אב ואם, הוי מצוה חמורה,**

לפי"ז יש לבאר כפתור ופרח בדברי המשנה

איתא במשנה (אבות פרק ב' משנה א') והוי זהיר במצוה קלה כבחמורה, "שאין אתה יודע מתן שכרן של מצוות".

וכך אפשר לפרש, והוי זהיר במצוה קלה שזה שלוח הקן, כבחמורה שזה כיבוד אב ואם, משום, "שאין אתה יודע מתן שכרן של מצוות", אם זה בעולם הזה, או בעולם שכולו טוב, כפי שדרשה רבי עקיבא ור' יעקב,

שהעורב נוטש ילדיו, הוא כמו מי שנטש אביו ואמו ואינו מכבדם,

והנשר מעניש על שילוח הקן, ע"ד הכתוב דברים ל"ב י"א כנשר יעיר קנו על גוזליו ירחף,

יג, יש להיזהר במצוה שאין עמה כבוד כמו מצווה שיש עמה כבוד

איתא במשנה (אבות פרק ב' א') רבי אומר, איזוהי דרך ישרה שיבור לו האדם, כל שהיא תפארת לעושיה, ותפארת לו מן האדם. והוי זהיר במצוה קלה כבחמורה,

ביאור מהו ההמשך של מצוה קלה כבחמורה
אל תפארת לעושיה ותפארת לו מן האדם

מבואר, מצוות שלוח הקן, היא, תפארת לעושיה, ע"י שמקיים מצוותו של הקב"ה, אך אין בני אדם מפארים אותו על מצווה זו, ואין לו בה תפארת מן האדם,

מצוות כיבוד אב ואם, הרי זו מצווה שמשבחין אותו בני אדם, והוי ליה, תפארת מן האדם,

ואפשר שיבוא האדם, להחשיב מצוות כיבוד אב ואם, שיש לו תפארת מן האדם,

ולא יחשיב מצוה של שילוח הקן, שאין לו בה תפארת מן האדם, רק תפארת לעושיה,

לפיכך הזהיר התנא במשנה, שיהא זהיר במצוה קלה שהיא שילוח הקן, אע"פ שאין בה תפארת מן האדם, כמצוה חמורה שהיא כיבוד אב ואם ויש בה תפארת מן האדם, ולא יבוא ח"ו לזלזל במצוה שאין לו בה תפארת מן האדם.

וזהו הצירוף שצירף התנא למה שאמר, "כל שהיא תפארת לעושיה ותפארת לו מן האדם", והוסיף על זה ואמר, והוי זהיר במצוה קלה כבחמורה, אע"פ שאין עמה כבוד.

יד, ביאור בצחות למה התייר חז"ל פשתים בציצית

כתיב (דברים כ"ב י"א) "לא תלבש שעטני צמר ופשתים יחדו, גדלים תעשה לך על ארבע כנפות כסותך",

ואל תטעה לחשוב כמו שטעה אלישע וחשב שהשכר הוא בעולם הזה, ולא ידע שדרשה ר' עקיבא, למען ייטב לך בעולם שכלו טוב, והארכת ימים לעולם שכלו ארוך,

וזה באה המשנה ללמד, שאין אתה יודע מתי הן מתן שכרן של המצוות. הקלה והחמורה.

יב, שכרם ועונשם של כיבוד אב ואם ושילוח הקן

כתיב, (דברים פרק כב פסוק ז) "שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך למען ייטב לך והארכת ימים"

כתב הרבינו בחיי (דברים פרק כב פסוק ז) ומצינו שלמה המלך שהשוה שתי מצוות אלו כאחת, שהתורה פירשה שכרן ובא שלמה ופירש עונשן, ע"כ,

והכי איתא בירושלמי, (פאה פרק א הלכה א דף ד' ע"א) כתיב, (משלי פרק ל פסוק יז) "עין תלעג לאב ותבוז ליקהת אם יקרוה ערבי נחל ויאכלוה בני נשר", רשב"י אומר כשם שמתן שכרן של כיבוד אב ואם שוה, כן פורענותן שוה, מה טעם דכתיב "עין תלעג לאב ותבוז ליקהת אם" עין שהלעיגה על כיבוד אב ואם וביזתה על לא תקח אם על הבנים, "יקרוה עורבי נחל" יבא עורב שהוא אכזרי ויקרנה ואל יהנה ממנה, ויבא נשר שהוא רחמן ויאכלנה,

פני משה (פאה פרק א הלכה א) יבוא עורב שהוא אכזרי על בניו. כדאיתא במדרש (תנחומא עקב סימן ג') ויקרנה ואל יהנה ממנה. כמו שהוא לא רצה להנות לאביו ואמו והתנהג באכזריות וכך עונשו מהעורב האכזר,

יבוא נשר שהוא רחמן. כמ"ש חז"ל על פסוק על גוזליו ירחף, ועונש הנשר כנגד שלא רצה לרחם ולשלח האם יבא הרחמן ויאכלנה להעין ויהנה ממנה,

ובמפרשים יש למה העונש על כיבוד אב ואם ע"י עורב, ועונש על שילוח הקן ע"י נשר,

יש לומר העורב נוטש את ילדיו, או על דרך דאיתא בתנחומא עקב ג', או על דרך במה שנענש בתיבה, כדאיתא סנהדרין ק"ח ב', ולפי

האמין כי הכל שייך לה', ולעצמו לא שייך כלום,

אך מכיוון שלעשות צדקה, אינו יכול בדבר שאינו שלו, כמו שהבאנו בדברי התוס', לפיכך החשיב לו, כלומר, לעצמו, **צדקה**, רק מה שהיה צריך לצדקה, וזהו, **והאמן בידוד**, ויחשבה "לו", **צדקה**,

טז, ביאור בדרך הלצה מצא שפתיך תשמור ועשית כאשר נדרת

כתיב (דברים כ"ג ע"א) "מצא שפתיך תשמור ועשית כאשר נדרת"

רמז יש בכתוב, איך שלא להיות גרמא בנוקי האשה,

איתא בגמרא (ברכות ח' ע"א) **כתיב** (תהלים ל"ב ו') "על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצא", אמר רבי חנינא, לעת מצא, זו אשה שנאמר מצא אשה מצא טוב.

איתא בגמרא (שבת ל"ב ע"ב) בעוון נדרים מתה אשה של אדם,

וכך הוא הרמז
"מצא" שזו אשה, וע"י
"שפתיך" כלומר, ע"י שלא תחטא בשפתיך בעון נדרים, ע"י כך
"תשמור" שלא יגרם לה כל נזק.

וזהו "מצא, שפתיך, תשמור". "ועשית כאשר נדרת",
אם תעשה כאשר נדרת.

יז, רמז נאה בביאור השינוי בניקוד בכתוב אבן ואבן גדולה וקטנה

כתיב (דברים כ"ה י"ג) "לא יִהְיֶה לְךָ בְּכִסֵּף אָבֶן וְאָבֶן גְּדוֹלָה וְקֶטְנָה", "אבן שלמה וצדק יהיה לך"

כתב רש"י, שלא יהא נוטל בגדולה ומחזיר בקטנה, ע"כ,

ביאור הדבר, שאדם הרוצה לרמות, כשבא ליקח, מניח על המשקל אבן גדולה של משקל מסוים, בכדי שישים לו המוכר או המלווה הרבה תבואה, וכשבא להחזיר או למכור, מניח על המשקל אבן יותר קטנה של אותו המשקל, ובכך ימכור פחות ממה שקנה,

כתיב (במדבר טו לט), "ועשו להם ציצית וגו', ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם",

איתא בגמרא (יבמות ד'), אריכות דברים בשקו"ט להתיר כלאים בציצית,

ובמסקנא למידין "לא תלבש שעטנז צמר ופשתים יחדיו, גדילים תעשה לך", והתירו הפשתן עם הצמר בציצית,

יש לומר דלפיכך התירו פשתן עם צמר בציצית

אפשר לפרש, משום שבמצות ציצית כתיב, "וראיתם אותו וזכרתם, ולא תתורו אחרי לבבכם", ופירש רש"י ולא תתורו כמו מתור הארץ, הלב והעינים הם מרגלים לגוף, עכ"ל,

כתיב (יהושע ב' ו'), בשילוח המרגלים דיהושע, "ותטמנם בפשתי העץ", **מבואר**, שהצלת המרגלים היתה ע"י פשתן,

אף כאן בציצית, יש לנו לומר, כי אנו צריכים להתיר פשתן בציצית, בכדי להינצל מהמרגלים שבגוף,

לפי"ז יש לומר בדרך רמז, דלפיכך דנו חז"ל באריכות להתיר צמר ופשתן בציצית. להצילנו מן המרגלים שבגוף.

טו, כיצד קיים אברהם אבינו צדקה בדבר שאינו שלו

כתיב (דברים כ"ד י"ג), "ולך תהיה צדקה, לפני ה' אלקיך",

איתא בגמרא (קידושין ח' ע"ב), אמר רבי יצחק מנין לבעל חוב שקונה משכון שנאמר (דברים כ"ד י"ג), "ולך תהיה צדקה", אם אינו קונה, צדקה מנין,

כתבו התוספות (ד"ה צדקה מנין), בתירוצם, יש מפרשים **דלא מיקרי צדקה אלא הנותן משלו**, כמו צדק משלך ותן לו (ב"ב פ"ח),

לפי"ז אפשר לפרש הפסוק שנאמר
אצל אברהם אבינו,

כתיב (בראשית ט"ו ו') והאמין בידוד, ויחשבה לו, צדקה, וכך יהיה פירושו, אברהם אבינו

יונתי, איתא, (כתובות ח' א') שמח תשמח ריעים האהובים, (וכפירש"י שם), וע"ד שאמרו (כתובות ס"ג), **יונתך** נזכרת,

אך יש לשאול, שכאשר הקונה רואה אבן גדולה וקטנה, הוא יכול להבין כי כונת המוכר לרמות,

תמתי, אהבת השלמות, ע"ד והיה תמים, כי כן יסד ה' בטבע כל אדם, שיאהב איש שלם במעלות ומדות טובות, ההולך בתום לבו, עכ"ל

אלא יש לפרש כי אבן קטנה, הפירוש, שכאשר בא למכור, הוא מוציא כמה אבנים קטנות של אותו משקל, ואז קשה יותר לקונה לדעת כי אין זה המשקל הנכון, וכונתו לרמות, וזאת משום שעשה זאת ע"י אבנים קטנות,

יט, ביאור נאה באומרו"ל שיהיו עגלות וקרונות נכנסות בו

איתא במדרש (רבה, שיר השירים פרשה ה' פסקא ב') **כתיב** (שיר השירים פרק ה' ב') "אני ישנה ולבי ער, קול דודי דפק", "פתחי לי", "אחתי רעייתי יונתי תמתי",

לי הם ארבעים יום של תשובה,

"**פתחי לי**", רבי יסא אמר, אמר הקדוש ברוך הוא לישראל בני פתחו לי פתח אחד של תשובה כחודה של מחט ואני פותח לכם פתחים שיהיו **עגלות וקרונות** נכנסות בו, ע"כ,

ביאור במה שאמר עגלות וקרונות

יש לבאר מה שאמרו פתחים שיהיו **עגלות** נכנסות בו, על פי הא ד**איתא בגמרא** (סוכה נ"ב א'), אמר רבי אסי, יצר הרע, בתחילה דומה לחוט של בוכיא (עכביש), ולבסוף דומה **כעבותות העגלה**, שנאמר (ישעיהו ה' י"ח) הוי מושכי העון בחבלי השוא **וכעבות העגלה** חטאה.

בכך יש לבאר, בני פתחו לי פתח אחד של תשובה כחודה של מחט, אם אתם תפתחו פתח קטן,

אז גם אם היצר הרע כבר הגיע **לעבות העגלה**, אפתח לכם פתח שגם **עבות העגלה** יכנס בו לתשובה שלימה, וזהו **פתחים שיהיו עגלות וקרונות נכנסות בו**.

כ, ביאור למה רני עקרה לא ילדה

כתיב (ישעיה נד א' הפטרת כי תצא), "רני עקרה לא ילדה",

רמז נאה לביאור הנ"ל

אפשר לומר רמז נאה, לפירושנו, כי הכונה למספר אבנים קטנות, וכך הוא הרמז, בפסוק כתוב "**אָבֶן וְאָבֶן**" כאשר האבן הראשונה נקודה בסגול, והאבן השניה בפסוק נקודה בקמץ,

מבואר, כי צורת הניקוד של הקמץ והסגול, **צורתם שוה**, אך הסגול מחולק ע"י נקודות קטנות, והקמץ מחובר בקו מלא באותה הצורה של הסגול,

בכך אפשר לרמז כי הנקודות הקטנות של **הסגול**, מרמז לאבן קטנה, **והקמץ** שהוא שלם, מרמז על האבן הגדולה, ולזה רמז הכתוב, "**אָבֶן וְאָבֶן**", גְּדוֹלָה וְקִטְנָה" שלא יקנה בגדולה וימכור בקטנה,

ואפשר גם זה הרמז, "אבן שלמה וצדק יהיה לך", כלומר שאם קנה באבן אחת שלמה, שלא ימכור באבנים קטנות מחולקות, וזהו, **אבן שלמה וצדק**.

יח, ביאור נפלא מבעל העקידה בכתוב אחותי רעייתי יונתי תמתי

כתיב (שיר השירים פרק ה' ב') "אני ישנה ולבי ער, קול דודי דפק, פתחי לי אחתי רעייתי יונתי תמתי",

בד' מיני אהבה דיבר הכתוב

כתב **בעל העקידה** בפירושו לשיר השירים פרק ה

אחותי, האחות שהיא אהבה **טבעית**, כאשר יאהב איש את בנו או את אחיו, כעבור היותם בשר מבשרו ועצם מעצמו,

רעייתי, הרעות, שהיא אהבת **המועיל**, כמ"ש (בראשית ל"ח) רעהו העדולמי, וזוהי אהבת התועלת, כאשר יאהב איש את רעהו בעבור שיעזור לו במלאכתו ובמעשהו, או שיתמודדו בידו כאשר יצטרך לו,

"אם יהיו חטאיכם כשנים (צבע אדום), כשלג ילבינו",

וזה הרמז, "צח ואדום" ו"הרועה בשושנים" כמו בשושנים יש לבן ואדום, כך הקב"ה מלבין את האדום, ע"ד "אם יהיו חטאיכם כשנים (צבע אדום), כשלג ילבינו", שנהיה לבן אחרי שהיה אדום.

כב, ביאור למה התירו חז"ל צמר ופשתים בציצית

איתא במדרש (תנחומא פרשת בראשית סימן ט'), אמרו חז"ל בני ארבעים שנה היו קין והבל, ויבא קין מפרי האדמה, מהו, מן מותר מאכלו, ורבנן אמרו זרע פשתן היה, והבל הביא גם הוא מבכורות צאנו ומחלביהו,

לפיכך נאסר צמר ופשתים שנא' (דברים כב) "לא תלבש שעטנז" ואמר הקדוש ברוך הוא אינו דין שיתערב מנחת החוטא עם מנחת זכאי לפיכך נאסר, עכ"ל מדרש תנחומא,

איתא פרקי דרבי אליעזר (פרק כ"א), והיה קין אוהב לעבד אדמה לזרע, והבל היה אוהב לרעות צאן, זה נותן ממלאכתו מאכל לזה, וזה נותן ממלאכתו מאכל לזה.

הקרבת קרבן פסח בציווי אדם הראשון

הגיע ליל יום טוב של פסח, אמר להם אדם לבניו בליל זה עתידין ישראל להקריב קרבנות פסחים, הקריבו גם אתם לפני בוראכם.

הביא קין מותר מאכלו קליות זרע פשתן, והביא הבל מבכורות צאנו ומחלבהו כבשים שלא נגזזו לצמר. ונתעב מנחת קין ונרצית מנחת הבל, שנאמר (שם ד) וישע ה' אל הבל ואל מנחתו.

רבי יהושע בן קרחה אומר, אמר הקדוש ברוך הוא אל יתערבו מנחת קין והבל לעולם, שמא חס ושלוש יתערבו בארג בגד, שנאמר (דברים כב, יא) לא תלבש שעטנז וגו'. אפילו היא מרוכבת לא יעלה עליך, שנאמר (ויקרא יט, יט) ובגד כלאים שעטנז לא יעלה עליך. עכ"ל **פרקי דר"א**, (עיי"ש ובמפרשים),

איתא בגמרא, (יבמות ס"ג), מפני מה היו אמותינו עקרות, שהקב"ה מתאוה לתפילתן של צדיקים,

איתא במדרש דברים רבה (פרשה ב סימן א) א"ר יוחנן עשרה לשונות נקראת תפלה ואלו הן, שועה, צעקה, נאקה, רנה, פגיעה, ביצור, קריאה, ניפול, ופילול, ותחנונים,

לפי"ז יש לפרש, לכן עקרה לא ילדה, שבשביל שתתפלל מלשון רינה, שהיא אחד מעשר לשונות של תפילה, וזהו רני עקרה ולכן לא ילדה.

כא, ביאור אני לדודי, דודי לי ואני לו, דודי צח ואדום הרעה בשושנים

כתיב (שיר השירים פרק ה פסוק י'), "דודי צח ואדום דגול מרבבה",

כתיב (שיר השירים פרק ב' ט"ז) "דודי לי, ואני לו, הרעה בשושנים",

כתיב (שיר השירים פרק ו' ג') "אני לדודי, ודודי לי, הרעה בשושנים",

כתיב (ישעיהו פרק א' י"ח) "אם יהיו חטאיכם כשנים (צבע אדום), כשלג ילבינו"

ביאור הענין של אני לדוד ודודי לי ודודי לי ואני לו

ביאור הענין, כתוב אחד אומר (שיר השירים פרק ב' ט"ז) קודם, "דודי לי", ואח"כ "אני לו", וכתוב אחר אומר (שיר השירים פרק ו' ג'), קודם "אני לדודי", ואח"כ "דודי לי",

והוא מבואר ע"ד הכתובים, (מלאכי ג' ז') "שובו אלי, ואשובה אליכם", וזהו בחינה, קודם, אני לדודי ואח"כ דודי לי,

וכתיב (איכה ה' ב"א) השיבנו ה' אליך, וזהו "דודי לי" ונשובה, זהו "אני לו".

ביאור דודי צח ואדום הרעה בשושנים

והוא מבואר ע"ד, שבנפלאותיו של הקב"ה עשה את את פרח השושנה, בלבן ואדום,

ואפשר, משום שהחטא והתשובה נמשלו לאדום ולבן, עפ"י הפסוק (ישעיהו פרק א' י"ח)

כתיב (במדבר פרק ט"ו פסוק ל"ח), "דבר אל בני ישראל ואמרת אלהם ועשו להם ציצת על כנפי בגדיהם לדרתם ונתנו על ציצת הכנף פתיל תכלת",

כתב רש"י (במדבר פרק ט"ו פסוק מ"א), **ומיסודו של רבי משה הדרשן העתקתי**,

על כנפי בגדיהם - כנגד (שמות יט, ד) ואשא אתכם על כנפי נשרים.

על ארבע כנפות, ולא בעלת שלש ולא בעלת חמש, כנגד **ארבע לשונות של גאולה** שנאמר במצרים (שמות ו), והוצאתי והצלתי וגאלתי ולקחתי,

פתיל תכלת - על שם שכול בכורות. תרגומו של שכול תכלא. ומכתם היתה בלילה וכן צבע התכלת דומה לצבע רקיע המשחיר לעת ערב.

ושמונה חוטים שבה, כנגד, שמונה ימים ששהו ישראל משיצאו ממצרים עד שאמרו שירה על הים,

לפי"ז יש לומר, מכיוון דפרשת **ציצית** מכיוון כנגד **קרבן הפסח** כמבואר, ולפי שדעתו של אדם הראשון שאמר לבניו להקריב קרבן פסח, לא היתה להביא פשתן כפי שעשה הבל וגרם לאיסור צמר ופשתים, וכדי **לרמז לכך** התירו צמר ופשתים **בציצית**,

כג, לא תזרע כרמך כלאים פן תוקדש מכיוון לענבי הגפן בענבי הגפן

כתיב דברים (כב ט) לא תזרע כרמך כלאים פן תקדש המלאה, **פירש"י** כלאים, חטה ושעורה וחרצן במפולת יד, וכבר דנו בה, למה צריך לומר גם גם שעורה וחרצן, הלא בשניים הוי כלאים, עיין בה,

עוד כלאים יש בכרם שהם ענבי הגפן בענבי הסנה

איתא בגמרא (פסחים דף מט עמוד א) תנו רבנן, לעולם ימכור אדם כל מה שיש לו וישא בת תלמיד חכם, וישיא בתו לתלמיד חכם. משל **לענבי הגפן בענבי הגפן**, דבר נאה ומתקבל. ולא ישא בת עם הארץ - משל **לענבי הגפן בענבי הסנה**, דבר כעור ואינן מתקבל ע"כ,

מבואר, כי **ענבי הגפן בענבי הסנה** הם סוג של **כלאים בכרם**,

איסור של כלאים בכרם הוא משום פן תוקדש

איתא בגמרא (קידושין דף נו עמוד ב) המקדש בערלה, **בכלאי הכרם**, בשור הנסקל, ובעגלה ערופה, בצפורי מצורע, ובשער נזיר, ופטר חמור, ובשר בחלב, וחולין שנשחטו בעזרה - **אינה מקודשת**,

בכלאי הכרם מנלן אמר חזקיה, אמר קרא : **פן תקדש, פן תוקדש** אש.

מבואר, כי איסור כלאים בכרם הוא מפן תוקדש ודרשו חז"ל **פן תוקדש** אש,

יש לבאר תוקדש אש זהו אש של איש ואשה

איתא בגמרא (דף יז עמוד א) דריש ר"ע: איש ואשה, זכו - שכינה ביניהן, לא זכו - **אש אוכלתן**. פירש רש"י, **זכו** - ללכת בדרך ישרה **שכינה ביניהם** - שהרי חלק את שמו ושיכנו ביניהן **יו"ד באיש וה"י באשה**. **לא זכו אש אוכלתן** - שהקב"ה מסלק שמו מביניהן ונמצאו **אש ואש**.

לפי זה יש לפרש, שאיסור **כלאים בכרם** של **ענבי הגפן בענבי הסנה**, הוא משום **אש אוכלתן**.

עוד יש לפרש, זכו שכינה ביניהם **ואז תוקדש, כלומר מקודש**, ואם לאו **תוקדש** אש

כד, מהי אומנותו של דבר אחר

איתא בגמרא (קידושין ל"ט ע"ב) **אמר רב יוסף**, אלמלא דרשיה **"אחר"** להאי קרא כרבי יעקב בר ברתיה, לא חטא,

ואחר מאי הוא, לישנא דחוצפית המתורגמן חזא דהוה **גריר ליה דבר אחר**, אמר, פה שהפיק מרגליות ילחך עפר, נפק חטא. ע"כ,

ובמסכת חולין (דף קמב עמוד א) **איתא**, לישנא דרבי חוצפית המתורגמן חזא, **דהוה מוטלת באשפה**,

**ביאור בשינוי בין גריר ליה דבר אחר
להוה מוטלת באשפה**

איתא בגמרא (ברכות דף מג עמוד ב') מאי דכתיב, (קהלת ג' י"א) "את הכל עשה יפה בעתו", מלמד שכל אחד ואחד יפה לו הקדוש ברוך הוא אומנתו בפניו.

איתא במדרש (רבה דברים פרשה ב' פסקא י"א), מה **ביום צרה**, מלה"ד ליושבת על המשבר מי שענה לאמך יענך כו' דכ' ביעקב העונה אותי ביום צרתי כו'.

פי' הקושיא, כי **יום** הוא ע"ש **אור כי טוב**, א"כ מה **ביום צרה**. ומתוך כי כל צרה שלא תבוא על בנ"י היא רק לטובה **כצרת היולדת שהיא הכנה אל הלידה**. לכן אמר מי שענה לאמך **כי כן סדר הלידה ע"י צרה זאת**. כמו כן (תהלים ע"ג א') אך טוב לישראל אלקים כו'. וכמ"ש ביעקב **ביום צרתי**, כי כל הצרות שעברו על יעקב הי' הכל **הכנה לטובת בנ"י**.

וכ"כ (ירמיה ל' ז') ועת **צרה** ליעקב היא להיות **וממנה יושע**. לכן כ' אלקים קרובים אליו שגם מדה"ד לבנ"י היא לקרב ולא לרחק. וכל התחדשות שצריך להיות נולד בישראל היא בחי' לידה וזהו יענך **ביום צרה**. ישגבך ש"א יעקב, עכ"ל השפת אמת,

מבואר, שכבר בעת הצרה והמשבר יודע איש ישראל כי זו **הכנה לטוב הבא ממנו**, לפי"ז יש לפרש, **רני עקרה** אעפ"י שעדיין לא ילדה והיא בצער, וכבר דרשו חז"ל (ברכות י" ע"א) בענין זה עיי"ש.

ביאור משמח עולמו אשר ברא

יש לדעת, המאור הגדול זו השמש שמאירה את היום, והאור הוא כי טוב, ובכך **משמח עולמו**, אך בלילה כאשר החושך יכסה ארץ על מה נאמר משמח עולמו, כקושיית המדרש אם הוא יום איננו צרה ואם הוא צרה איננו יום, ואיך אמר התקין **מאורות לשמח עולמו**,

ויש ליישב ע"ד השפת אמת הנ"ל, כי ע"י שיודע כי אור חדש על ציון תאיר, כלומר שגם בעת החושך כבר יודע כי היום יבוא והשמש תאיר, ע"י כך, כבר בחושך יהיה שמח.

כז, והתקין מאורות משמח עולמו אור חדש על ציון תאיר ביאור ע"ד הנ"ל

יש לדעת, המאור הגדול זו השמש שמאירה את היום, והאור הוא כי טוב, ובכך **משמח עולמו**, אך בלילה כאשר החושך יכסה ארץ על מה נאמר משמח עולמו, כקושיית המדרש אם הוא יום איננו צרה ואם הוא צרה איננו יום, ואיך אמר התקין **מאורות לשמח עולמו**,

ויש ליישב ע"ד השפת אמת הנ"ל, כי ע"י שיודע כי אור חדש על ציון תאיר, כלומר שגם בעת החושך כבר יודע כי היום יבוא והשמש תאיר, ע"י כך, כבר בחושך יהיה שמח.

פירש רש"י, ייפה לו אומנתו, ואפילו בורסקי נאה לו אומנתו בעיניו, ועשה הקדוש ברוך הוא כן שלא יחסר העולם אומנות.

אמר רב פפא, היינו דאמרי אינשי, תלה ליה **קורא** לדבר אחר - **ואיהו ידידיה עבד**.

פירש רש"י קורא, רך הגדל בדקל, תלה אותו לחזיר והוא יגלגלנו **באשפה**, שזו היא **אומנתו**.

לפי"ז מבואר, דהוה גריר ליה דבר אחר, והוה **מוטלת באשפה**, זה אותו דבר, משום שהדבר אחר גורר הכל **לאשפה**, וזו היא **אומנתו**.

כה, דרכו של היצר להסית רק לדבר אסור ביאור ע"ד מעשה שהיה

כתיב (דברים כ"א י"א), ולקחת לך לאשה, **כתב רש"י**, לא דברה תורה אלא כנגד יצר הרע, שאם אין הקדוש ברוך הוא מתירה ישאנה באיסור, ע"כ,

מבואר ע"י מעשה שהיה למה התירה תורה

איתא בגמרא (סנהדרין ע"ה ע"א), מעשה באדם שבא לקחת לו אישה, והיה חולה למות עד שישאנה,

ואמרו חכמים ימות ולא ישאנה, והקשו שם למ"ד שהיתה מותרת לו, שישאנה,

ותירצו כי לא די לו ליצר הרע אם ישאנה בהיתר, ואז לא יסור ממנו חוליו, כדאמר רבי יצחק, **כתיב** (משלי ט' י"ז) "מים גנובים ימתקו ולחם סתרים ינעם" והיצה"ר חומד רק דברים של איסור,

מבואר, כי דרכו של יצה"ר להסית בדבר איסור, לעבור את פי ה', ובמקום שאין דבר איסור, אינו בא לפתות,

לפי"ז אפשר לפרש, שלפיכך באה התורה להתירה, כדי שלא יבוא יצר הרע, להסיתו, מכיון והוא דבר של היתר, שהרי הקב"ה התירה לו, לקחתה לאישה, וזהו, לא דברה תורה, כלומר, שהתירתה, **אלא כנגד יצר הרע**, שלא יבוא לפתותו.

שוב מצאתי בעקידה שפירש ע"ז הדרך,

כו, ביאור רני עקרה לא ילדה ע"ד השפת אמת

כתיב (הפטרות כי תצא ישעיהו פרק נ"ד א') "רני עקרה לא ילדה פצחי רנה"

איתא בשפת אמת פרשת ואתחנן תרנ"ז ד"ה במדרש אשר לו א' קרובים, ובזה"ל **שפת אמת תהלים** פרק כ' ד"ה יענך ה' ביום צרה.

להערות הארות ולקבלת העלון
"מכון פאר" רח' חזון איש 2 בני ברק
פקס 03-6161555
מייל y0527616166@gmail.com